

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς στη Σχολική Τάξη

Ιγνάτιος Καράμηνας

Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ

Μ.Εδ Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, Μ.Εδ Εκπαίδευση Ενηλίκων

Δρ Διδακτικής Πανεπιστημίου Αθηνών

www.teachnet.gr

Έννοια της Συμπεριφοράς

- «Συμπεριφορά είναι κάθε πράξη ή αντίδραση του παιδιού, η οποία μπορεί να παρατηρηθεί και να περιγραφεί, καθώς και ο τρόπος που αυτή εκδηλώνεται, με την οποία δηλώνονται ή υπονοούνται η στάση του και οι διαθέσεις του προς τον εαυτό του ή και το περιβάλλον του» (Χρηστάκης, 2012: 153).

Περιγραφή Συμπεριφοράς: Μελέτη Περίπτωσης

(Χρηστάκης, 2012)

- Ο **Νίκος**, ένα αγόρι 10 ετών, την ώρα του μαθήματος σηκώνεται συνέχεια από τη θέση του χωρίς άδεια και μιλάει στα άλλα παιδιά. Έτσι και ο ίδιος δεν μπορεί να μάθει αφού δεν προσέχει, και στην τάξη δημιουργεί πρόβλημα. Στο διάλειμμα χτυπά χωρίς λόγο τα άλλα παιδιά. Στο σπίτι αυθαδιάζει, αντιμιλά στους γονείς του και αρνείται να κάνει τις σχολικές εργασίες.
- Η **Γεωργία**, ένα κορίτσι 12 ετών, όταν είναι στο σχολείο παρακολουθεί με προσοχή τα μαθήματα, ζητά άδεια για να σηκωθεί από τη θέση της, μιλάει με ευγένεια σε όλους και παίζει στα διαλείμματα με τα άλλα παιδιά τηρώντας τους κανόνες των παιχνιδιών. Όταν επιστρέφει στο σπίτι, πλένεται, τρώει το φαγητό της και αφού ξεκουραστεί λίγο κάνει πρόθυμα τις σχολικές της εργασίες. Στους γονείς της αλλά και στους άλλους ανθρώπους μιλάει πάντα με ευγένεια και σεβασμό.

Σύγκριση Συμπεριφοράς

- Η συμπεριφορά του Νίκου είναι παρατηρήσιμη και μπορεί να περιγραφεί. Όμως δεν είναι σύμφωνη με τα κοινωνικά αυτονόητα. Η συμπεριφορά της Γεωργίας είναι παρατηρήσιμη, μπορεί να περιγραφεί και είναι σύμφωνη με τους κανόνες αναφοράς της κοινωνίας.
- Η **Γεωργία** συμπεριφέρεται με τρόπο που δεν ενοχλεί ούτε τον εαυτό της ούτε και τους άλλους. Ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί τη βοηθά να έχει καλές σχέσεις με όλους, συμμαθητές, δασκάλους, γονείς και να αισθάνεται η ίδια ευτυχισμένη. Η συμπεριφορά της Γεωργίας είναι **ομαλή**.
- Ο **Νίκος** με τον τρόπο που συμπεριφέρεται ενοχλεί τους συμμαθητές, τους δασκάλους του και στεναχωρεί τους γονείς του. Η συμπεριφορά του Νίκου ζημιώνει τον ίδιο και τα πρόσωπα του περιβάλλοντός του και προκαλεί αρνητικά συναισθήματα στον ίδιο και στους άλλους, συμμαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς. Η συμπεριφορά του Νίκου είναι **προβληματική**.

Προβληματική Συμπεριφορά

- «Μια συμπεριφορά είναι προβληματική ή διαταραγμένη ή ανεπιθύμητη, όταν ενοχλεί το ίδιο το παιδί ή τα πρόσωπα του περιβάλλοντός του και προκαλεί δυσάρεστα συναισθήματα στο ίδιο ή και στους άλλους» (Καλαντζή-Azizi, 1985 στο Χρηστάκης, 2012: 154).
- **Προβλήματα Συμπεριφοράς:** Πρόκειται για ένα ευρύ φάσμα προβλημάτων που συμπεριλαμβάνει τα συνηθισμένα προβλήματα, τα σοβαρότερα και τα πλέον σοβαρά, όπως είναι η βία και η επιθετικότητα.

Προβλήματα Συμπεριφοράς στη Σχολική Τάξη

Ως συνηθισμένα προβλήματα εκλαμβάνονται:

- Οι μαθητές μιλούν χωρίς άδεια, δεν προσέχουν.
- Δεν ολοκληρώνουν τις εργασίες τους, δεν ακολουθούν τις οδηγίες του εκπαιδευτικού ή του βιβλίου, ξεχνούν τα βιβλία ή τα τετράδιά τους.
- Κουβεντιάζουν με το διπλανό τους, θορυβούν, πειράζουν ή διακόπτουν τους άλλους, όταν μιλούν.
- Φεύγουν από τη θέση τους χωρίς άδεια, ανταλλάσσουν σημειώματα.
- Εμπλέκονται σε λεκτικούς διαξιφισμούς, παρενοχλούν τους άλλους, ψεύδονται, κλέβουν αντικείμενα κ.ά.

Διαχείριση Προβλημάτων Συμπεριφοράς – Βασικές Αρχές Αποτελεσματικής Πρόληψης & Παρέμβασης

[Jacobsen D., Eggen, P. & Kauchak, D. (2009)-Σαλβαράς,Γ. 2013]

- Ενημερότητα και Αλληλοεπικάλυψη
- Συνέχεια και Συνέπεια
- Συνοπτικότητα, Ευκρίνεια και Σταθερότητα
- Προστασία της Αξιοπρέπειας των Μαθητών
- Διαφορετικότητα

Διαχείριση Προβλημάτων Συμπεριφοράς – Διδακτικές Τεχνικές

[Jacobsen D., Eggen, P. & Kauchak, D. (2009)-Σαλβαράς, Γ. 2013]

- Ελάχιστη Παρέμβαση
- Μη Λεκτικές Παρεμβάσεις
- Έπαινος
- Λεκτικές Υπομνήσεις
- Τα Μηνύματα «Εγώ»
- Εφαρμογή των Συνεπειών

Διαχείριση Προβλημάτων Συμπεριφοράς – Διδακτικές Τεχνικές

- Γνωσιακή Τροποποίηση της Συμπεριφοράς
- Συμπεριφοριστική Τροποποίηση της Συμπεριφοράς - Εφαρμοσμένη Ανάλυση
- Η Τεχνική της Αναπλαισίωσης
- Η Τεχνική της Θετικής Υποδήλωσης των Κινήτρων
- Η Τεχνική της Κερκόπορτας

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Ελάχιστη Παρέμβαση

- Η ελάχιστη παρέμβαση συνίσταται στην επιτιμητική ματιά του εκπαιδευτικού για επαναφορά του μαθητή στην «τάξη».
- Κοιτάζουμε στα μάτια το μαθητή μέχρι να βεβαιωθούμε ότι σταματά την προβληματική/ ανάρμοστη συμπεριφορά.
- Με την ελάχιστη παρέμβαση δεν προκαλείται άσκοπη διατάραξη της ροής του μαθήματος.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Μη Λεκτικές Παρεμβάσεις

- **Εγγύτητα:** Πηγαίνουμε κοντά στο μαθητή που δεν προσέχει.
  - **Βλεμματική επαφή:** Κοιτάζουμε κατάματα το μαθητή που δεν εργάζεται.
  - **Προσανατολισμός σώματος:** Στεκόμαστε απέναντι από το μαθητή αντί να τον κοιτάζουμε από πάνω.
  - **Έκφραση προσώπου:** Συνοφρυώνουμε τα φρύδια σε ενοχλητική συμπεριφορά.
  - **Νεύμα:** Σηκώνουμε το ένα χέρι στο μαθητή που παρεμβαίνει, όταν μιλά ο συμμαθητής του.
-
- Με την αξιοποίηση των μη λεκτικών παρεμβάσεων δεν διακόπτεται η ροή του μαθήματος. Είναι έμμεσες μορφές παρέμβασης.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Έπαινος

- Αποτελεί ισχυρό παράγοντα διαχείρισης της σχολικής τάξης.
- Επαινούμε συμπεριφορές που είναι ασύμβατες με την προβληματική συμπεριφορά.

Παραδείγματα:

- Αν κάποιος μαθητής απομακρύνεται συχνά από το θρανίο του χωρίς άδεια, επαινούμε εκείνους που κάθονται στη θέση τους και εργάζονται.
- Αν κάποιος μαθητής δεν προσέχει, επαινούμε εκείνους που προσέχουν και συμμετέχουν στο μάθημα.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Τα Μηνύματα «Εγώ»

- Κατευθύνονται προς το μαθητή και εκφράζονται σε α' ενικό πρόσωπο με την αντωνυμία εγώ.
- Εμπεριέχουν τα συναισθήματα της αγανάκτησης που διακατέχουν τον εκπαιδευτικό από την προβληματική/ ανάρμοστη συμπεριφορά του μαθητή.
- **Παράδειγμα:** Όταν ο εκπαιδευτικός ζητά από τους μαθητές να ανοίξουν τα βιβλία και να πάνε σε συγκεκριμένη σελίδα, ένας μαθητής λέει: «Δεν έχω βιβλίο σήμερα, το ξέχασα». Ο εκπαιδευτικός τότε του επισημαίνει: «Όταν δεν φέρνεις το βιβλίο πρέπει να σταματήσω το μάθημα και τότε εκνευρίζομαι και μπερδεύομαι».

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Τα Μηνύματα «Εγώ»

- Η προσέγγιση είναι γνωστική. Βοήθησε το μαθητή να καταλάβει ότι με το να μη φέρνει το βιβλίο δημιούργησε πρόβλημα.
- Ξεκίνησε την αντιμετώπιση του προβλήματος με την παροχή μηνυμάτων «εγώ».
- Περιέγραψε την κατάσταση (*έλειπε το βιβλίο*).
- Προσδιόρισε συνέπειες της συμπεριφοράς (*ενόχληση της τάξης*).
- Δήλωσε τα συναισθήματά του (*εκνευρισμός*).

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Λεκτικές Υπομνήσεις

- Αποτελούν άμεσες μορφές παρέμβασης και δίδονται αμέσως μόλις εμφανιστεί η προβληματική/ ανάρμοστη συμπεριφορά.
- **Παράδειγμα:** «Νίκο, συγκεντρώσου στο δικό σου γραπτό». Πολλές φορές η θετική διατύπωση της λεκτικής υπόμνησης δεν φτάνει.
- Τότε αξιοποιούμε την τεχνική του **«χαλασμένου δίσκου»**, δηλαδή επαναλαμβάνουμε στο μαθητή τι θέλουμε να κάνει μέχρι να σταματήσει η ανάρμοστη συμπεριφορά. «Νίκο, θέλω να αρχίσεις την εργασία σου τώρα».
- Ο «χαλασμένος δίσκος» διεκδικεί με τρόπο σαφή και μη εχθρικό να σταματήσει ο μαθητής μια ανάρμοστη συμπεριφορά.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Εφαρμογή Συνεπειών

- Αξιοποιείται σε περιπτώσεις μαθητών που εμμένουν στην ανάρμοστη συμπεριφορά και παρεμποδίζουν το μάθημα.
- Οι συνέπειες συζητούνται, εξηγούνται, συμφωνούνται από τον εκπαιδευτικό και το μαθητή. Σε μια ανάλογη πράξη ο εκπαιδευτικός ζητά από το μαθητή να κάνει επιλογή: Θα συμμορφωθεί ή θα υποστεί τη συνέπεια της πράξης του.
- **Παράδειγμα:** «Σταμάτα να πετάγεσαι...να σηκώνεις το χέρι σου, αν θέλεις να απαντήσεις ή διαφορετικά πήγαινε να κάτσεις στο τελευταίο θρανίο και αργότερα να συζητήσουμε. Εσύ αποφασίζεις».
- Είναι ήπια δυσάρεστες καταστάσεις, που κρατούν λίγο χρονικό διάστημα. Επιβάλλονται μετά από συμφωνία.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Εφαρμογή Συνεπειών

Κακή Συμπεριφορά	Λογική Συνέπεια
Ο μαθητής μουντζουρώνει το θρανίο του.	Ο μαθητής καθαρίζει το θρανίο του.
Ο μαθητής γράφει με δυσανάγνωστα γράμματα την εργασία του ενώ μπορεί να γράψει πιο καθαρά.	Ο εκπαιδευτικός δεν θα τη διαβάσει μέχρι να ξαναγραφεί.
Ο μαθητής μιλά με τον διπλανό του και διασπά την προσοχή της τάξης.	Ο εκπαιδευτικός τους ζητεί να επικοινωνούν μόνο στο διάλειμμα.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Γνωσιακή Τροποποίηση της Συμπεριφοράς

- Βασίζεται στην αντίληψη ότι οι γνωστικές διαδικασίες λειτουργούν ως αιτιολογικός παράγοντας της συμπεριφοράς.
- Οι μαθητές φαντάζονται τις συνέπειες της συμπεριφοράς σε μια προσπάθεια να επιφέρουν την αλλαγή της.
- Με τον τρόπο αυτό ο μαθητής μαθαίνει να παρακολουθεί τη συμπεριφορά του, να την ελέγχει και να εκφράζει τις μεταγνωστικές εμπειρίες του.
- Ο μαθητής αποφεύγει μια συμπεριφορά, γιατί είναι σκεφτόμενος και καταλαβαίνει τη σχέση ανάμεσα στη συμπεριφορά και τα αποτελέσματά της και μπορεί να φαντάζεται και να προβλέπει τις συνέπειες.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Γνωσιακή Τροποποίηση της Συμπεριφοράς: Φάσεις Αλλαγής

- Μαθησιακό Συμβόλαιο (Συμφωνία για τον κανόνα).
- Προτυποποίηση (Ο εκπαιδευτικός δείχνει και εξηγεί...).
- Εξωτερική Καθοδήγηση (Ο μαθητής κάνει το ίδιο καθοδηγούμενος από τον εκπαιδευτικό).
- Λεκτική Καθοδήγηση (Ο μαθητής κάνει το ίδιο...).
- Σιωπηρή Αυτοκαθοδήγηση (Ο μαθητής κάνει το ίδιο δίνοντας οδηγίες στον εαυτό του «τι να προσέξει»).
- Αυτοέλεγχος (Εφαρμόζει τον κανόνα, μόνος του με αυτοέλεγχο. Συγχρόνως λέει: τι κάνει, πώς, γιατί, κάθε πότε).

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Εφαρμοσμένη Ανάλυση

- Άμεση εφαρμογή στην αντιμετώπιση σοβαρότερων προβλημάτων συμπεριφοράς.
- **Βασικές αρχές:** Συμπεριφορές που δεν ενισχύονται ή που τιμωρούνται, μειώνεται η συχνότητά τους.
- Αν μια οποιαδήποτε συμπεριφορά επιμένει στο χρόνο, συντηρείται από κάποιον ενισχυτή.
- **Στρατηγική:** Εντοπισμός ενισχυτών και διαχείριση. Δίνουμε προσοχή στους μαθητές όταν φέρονται καλά και τους αγνοούμε όταν φέρονται ανάρμοστα.
- Ο εκπαιδευτικός εστιάζει βασικά στις αμοιβές και αποφεύγει κατά το δυνατόν τις τιμωρίες.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Εφαρμοσμένη Ανάλυση

- Αναγνώριση της συμπεριφοράς στόχου και των ενισχυτών (παρατήρηση, εντοπισμός, αποσαφήνιση, εξακρίβωση).
- Προσδιορισμός βασικού επιπέδου της συμπεριφοράς στόχου (συχνότητα εμφάνισης).
- Επιλογή ενισχυτών.
- Αν είναι αναγκαίο, η επιλογή τιμωρίας.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Επιλογή Ενισχυτών

- Επαινετικές λέξεις ή φράσεις (*είμαι χαρούμενος...*)
  - Εγγύτητα (*δουλεύουμε μαζί, συζητάμε...καθόμαστε μαζί...*)
  - Φυσική επαφή (*άγγιγμα, χειραψία, χτύπημα στον ώμο...*)
  - Εκφράσεις (*χαμόγελο, νεύμα με τα μάτια...*)
  - Προτεινόμενες δραστηριότητες (*να καθίσει όπου θέλει, να επιλέξει ασκήσεις...*)
- Αν οι παραπάνω ενισχυτές αποδειχθούν αναποτελεσματικοί, τότε αξιοποιούμε «συμβολικά συστήματα», όπου οι μαθητές κερδίζουν πόντους, κουπόνια κ.ά.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Επιλογή Ενισχυτών

Βασικές αρχές αξιοποίησης ενισχυτών:

- Κατάλληλος ενισχυτής θεωρείται εκείνος που έχει επίδραση πάνω στο μαθητή.
- Τα αποτελέσματα από τη χρήση του ενισχυτή είναι αυτόματα και δεν χρειάζεται να τα εξηγήσουμε.
- Γίνεται χρήση του ενισχυτή κάθε φορά που εμφανίζεται η επιθυμητή συμπεριφορά.
- Η χρήση του ενισχυτή είναι άμεση και συχνότερη, όταν τροποποιείται η συμπεριφορά και μετά αραιώνει.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Η επιλογή τιμωρίας

- Παραμένει η τελευταία επιλογή. Η έρευνα δείχνει ότι η χρήση της επιδρά προσωρινά στην αποτροπή της ανάρμοστης συμπεριφοράς, η οποία υποτροπιάζει γρήγορα.

Δυο είδη τιμωρίας:

- **α.** Πρόσθεση στην ανάρμοστη συμπεριφορά του μαθητή ενός δυσάρεστου συναισθήματος π.χ. μορφασμός αποδοκιμασίας, επίπληξη, απομάκρυνση κ.ά.
- **β.** Αφαίρεση ενός ευχάριστου συναισθήματος, εξαιτίας της ανάρμοστης του συμπεριφοράς π.χ. επιλογή εργασίας...

Πιο συγκεκριμένα:

- Η αποδοκιμασία
- Η απομάκρυνση
- Η επίπληξη

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: *Η αποδοκιμασία*

- Η πιο συνηθισμένη μορφή τιμωρίας. Είναι συνήθως λεκτική «δεν πρέπει να κάνεις αυτό», αλλά μπορεί να είναι και μη λεκτική «νεύμα του κεφαλιού».
- Χρησιμοποιείται με μεγάλη συχνότητα, συνήθως κάθε 2 λεπτά. Περισσότερο αποδοκιμάζονται οι μαθητές με υποεπίδοση και τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια.

Η αποτελεσματικότητά της εξαρτάται:

- Από το αν περιέχει αιτιολόγηση και αναφέρεται στις συνέπειες
- Από το αν γίνεται με σταθερό τόνο και ενισχύεται από το βλέμμα και τις χειρονομίες του εκπαιδευτικού
- Από το αν γίνεται με ήπιο τρόπο

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: *Η απομάκρυνση*

- Ο μαθητής απομακρύνεται από μια κατάσταση από την οποία θα περίμενε να ενισχυθεί. Τρεις διαφορετικές εκδοχές:
- **Ο μη-αποκλεισμός:** Η πιο ήπια. Ο μαθητής που φέρεται άσχημα απομακρύνεται από τη συμμετοχή στα δρώμενα (πηγή ενίσχυσης) αλλά του επιτρέπεται να παρακολουθεί τους άλλους.
- **Ο αποκλεισμός:** Ο μαθητής που φέρεται άσχημα απομακρύνεται από τη θέση του και από τη δραστηριότητα (πηγή ενίσχυσης), τοποθετούμενος στο πίσω μέρος της τάξης, κοιτάζοντας προς την αντίθετη κατεύθυνση.
- **Το κόστος αντίδρασης:** Ο μαθητής που φέρεται άσχημα χάνει τους ενισχυτικούς παράγοντες που του είχαν δοθεί για καλή συμπεριφορά με βάση τη συμφωνία εκπαιδευτικού- μαθητή, που περιλαμβάνει ενισχύσεις για επιθυμητή συμπεριφορά.

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Συμπεριφοριστική τροποποίηση της συμπεριφοράς: Η επίπληξη

- Πρόκειται για διαταγή του εκπαιδευτικού για επαναφορά στην «τάξη».
- Ασκεί υψηλό βαθμό εξωτερικού ελέγχου.
- Ενισχύεται από το βλέμμα του εκπαιδευτικού και τις χειρονομίες του.
- Καλό είναι να συνοδεύεται με υπόδειξη για το αναμενόμενο.
- Αποδίδει περισσότερο, όταν γίνεται κατά μόνας χωρίς εκφράσεις οργής και απειλών.

Σοβαρά Προβλήματα: Βία και Επιθετικότητα – Τεχνικές Διαχείρισης

- **Παραδείγματα:** Ένας μαθητής ξεκινά καβγάδες χωρίς πρόκληση. Άλλος μαθητής είναι ο νταής της τάξης ...και δέρνει...
- Τα προβλήματα βίας και επιθετικότητας απαιτούν άμεσες ενέργειες και μακροπρόθεσμες λύσεις.
- Άμεσες λύσεις
- Μακροπρόθεσμες λύσεις

Σοβαρά Προβλήματα : Βία και Επιθετικότητα -Τεχνικές Διαχείρισης

Άμεσες Λύσεις

Περιλαμβάνουν τρία βήματα:

- Σταματήστε το επεισόδιο αν είναι εφικτό (*μια δυνατή φωνή, χτύπημα χεριών...*)
- Προστατέψτε το θύμα...
- Αναζητήστε βοήθεια...

Σοβαρά Προβλήματα : Βία και Επιθετικότητα – Τεχνικές Διαχείρισης

Μακροπρόθεσμες Λύσεις

Μαθαίνουμε τους μαθητές να ελέγχουν το θυμό τους, να χειρίζονται τον εκνευρισμό τους, να διαπραγματεύονται αντί να μαλώνουν.

- Μηνύματα «Εγώ»
- Εμπαθητική ακρόαση
- Διαμεσολάβηση συνομηλίκων

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς- Οικοσυστημική Προσέγγιση

- Με βάση το οικοσυστημικό μοντέλο, η σχολική μονάδα αναδεικνύεται σε βασικό δομικό στοιχείο του ευρύτερου σχολικού συστήματος με δυνατότητες αυτό-ρύθμισης που ασκούνται συλλογικά από τους υπηρετούντες σε αυτή εκπαιδευτικούς (Ματσαγγούρας, 2000).
- **Οικοσυστημική ιδέα:** Μια αλλαγή σε οποιοδήποτε μέρος ενός οικοσυστήματος θα επηρεάσει και όλα τα υπόλοιπα μέρη.
[Molnar, A & Lindquist, B. (1995)]

Τεχνικές Διαχείρισης Προβλημάτων Συμπεριφοράς-

Οικοσυστημική Προσέγγιση [Molnar, A & Lindquist, B. (1995)]

- Εστιάζεται στην αλλαγή της προβληματικής κατάστασης και όχι στη διάγνωση ατόμων με προβλήματα.
- Δεν απαιτεί πολύπλοκα προγράμματα που έχουν σκοπό είτε να αντικαταστήσουν είτε να συμπληρώσουν τα όσα γίνονται μέχρι τώρα.
- Επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να αρχίσουν με τις πτυχές εκείνες του προβλήματος, που μπορούν να αντιμετωπίσουν εύκολα.
- Ενθαρρύνει πολλές και διαφορετικές ερμηνείες για την ίδια προβληματική συμπεριφορά.
- Ενθαρρύνει τη συναισθηματική ανοχή και την ευρύτητα αντιλήψεων, ιδίως όταν έχει κανείς να αντιμετωπίσει χρόνια προβλήματα.
- Είναι σχεδιασμένη για να οικοδομήσει πάνω στα θετικά στοιχεία-στις δυνάμεις του ατόμου-όχι να υπερνικήσει αδυναμίες.
- Οι οικοσυστημικές ιδέες μπορούν να γίνουν κτήμα του καθενός, ακόμη κι όταν δεν έχει ειδικές γνώσεις για το θέμα αυτό.

Τεχνικές Οικοσυστημικής Προσέγγισης

[Molnar, A & Lindquist, B. (1995)]

- Η Τεχνική της Αναπλαισίωσης
- Η Τεχνική της Θετικής Υποδήλωσης των Κινήτρων
- Η Τεχνική της Κερκόπορτας

Οικοσυστημικές Τεχνικές Διαχείρισης – Η Τεχνική της Αναπλαισίωσης

- Αναφέρεται στη διαμόρφωση μιας θετικής εναλλακτικής ερμηνείας της προβληματικής συμπεριφοράς.

Βασικά Στοιχεία

- Συνειδητοποίηση της τωρινής ερμηνείας της προβληματικής συμπεριφοράς.
- Διαμόρφωση θετικών εναλλακτικών ερμηνειών της συμπεριφοράς αυτής.
- Επιλογή μιας εύλογης θετικής ερμηνείας της συμπεριφοράς.
- Διαμόρφωση μιας ή δυο προτάσεων που να περιγράφουν τη νέα θετική ερμηνεία.
- Δράση που αντανακλά αυτή την ερμηνεία.

Οικοσυστημικές Τεχνικές Διαχείρισης – Η Τεχνική της Θετικής Υποδήλωσης των Κινήτρων

- Βασικό στοιχείο της εν λόγω τεχνικής είναι η αναγνώριση πιθανών θετικών κινήτρων στην προβληματική συμπεριφορά.

Βασικά Στοιχεία

- Συναίσθηση (συνειδητοποίηση) των κινήτρων που αποδίδετε, πριν από την εφαρμογή της τεχνικής, στη σχέση σας με τον μαθητή που εκδηλώνει την προβληματική συμπεριφορά.
- Περιγραφή των θετικών εναλλακτικών κινήτρων της προβληματικής συμπεριφοράς.
- Επιλογή ενός εύλογου θετικού κινήτρου.
- Διατύπωση μιας ή δυο προτάσεων που περιγράφουν το νέο θετικό κίνητρο της συμπεριφοράς.
- Ενέργειες που αντανakλούν την αναγνώριση των θετικών κινήτρων.

Οικοσυστημικές Τεχνικές Διαχείρισης – Η Τεχνική της Κερκόπορτας

- Είναι ένας τρόπος να επηρεάσουμε την προβληματική κατάσταση εστιάζοντας την προσοχή μας σε κάποιο μέρος του οικοσυστήματος που δεν σχετίζεται άμεσα με το πρόβλημα.

Βασικά Στοιχεία

- Ανεύρεση των μη-προβληματικών στοιχείων του οικοσυστήματος.
- Εντοπισμός μερικών πιθανών θετικών στοιχείων ή συμπεριφορών του ατόμου με προβλήματα συμπεριφοράς.
- Επιλογή μιας θετικής πλευράς ή συμπεριφοράς του ατόμου.
- Σχεδιασμός του τρόπου διατύπωσης ενός θετικού σχολίου για τη θετική πλευρά της συμπεριφοράς.
- Έκφραση του θετικού σχολίου.

Βιβλιογραφία

- **Jacobsen D., Eggen, P & Kauchak, D** (2009). *Μέθοδοι Διδασκαλίας*. Επιμ.: Μ. Σακελλαρίου & Μ. Κόνσολας). Μτφρ. Ρ. Λαμπρέλλη. Αθήνα: Ατραπός.
- **Molnar, A & Lindquist, B.** (1995). *Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο*. Επιμ.: Αναστασία Καλαντζή-Αζίζι. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- **Αγγελή, Κ. & Βλάχου Μ.** (2004). Τεχνικές και Μέθοδοι Αντιμετώπισης Προβλημάτων στην Τάξη. Στο: Αναστασία Καλαντζή-Αζίζι (Επιμ.) *Προσαρμογή στο Σχολείο: Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- **Κουρκούτας, Η.** (2011). *Προβλήματα συμπεριφοράς στα παιδιά*. Αθήνα: Τόπος.
- **Ματσαγγούρας, Η.** (2000). *Η Σχολική Τάξη*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- **Σαλβαράς, Γ.** (2013). *Διδασκαλία παιδιών με ειδικές ανάγκες στο συνηθισμένο σχολείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- **Χρηστάκης, Κ.** (2001). *Προβλήματα Συμπεριφοράς στη Σχολική Ηλικία*. Αθήνα: Ατραπός.
- **Χρηστάκης, Κ.** (2012). *Το παιδί και ο έφηβος στην Οικογένεια και στο Σχολείο*. Αθήνα: Γρηγόρης.